

Az állatok részvétele az oktatási programban – Erasmus+ „ZORO” projekt

STAUB TÜNDE

Érdligeti Általános Iskola, általános iskolai tanár, német nyelvtanár

Iskolánk 2015-ben csatlakozott egy európai állatasszisztált programhoz, az Erasmus+ keretén belül. A „ZORO” projektben hét ország pedagógusai dolgoznak, s igyekeznek olyan tanítási kultúrát, módszereket kialakítani, amelyben természetes partnere a tanulóknak és a pedagógusoknak az állatok. A projekt szakmai irányítója Írország. Az Abbeyleix-ben működő Elista Education adott otthont a programban résztvevő országok szakembereinek. Teóriákkal és módszerekkel ismerkedhettek meg a résztvevők.

Kulcsszavak: „ZORO” projekt, különféle állatok az iskolában, állatasszisztált oktatás, interakciók, az állatok bevonásának előnyei

A szlovén Rogaška Slatinai Ljudska Univerza intézmény felhívására 2015 februárjában csatlakoztunk a „ZORO” projekthez. A téma azonnal felkeltette a figyelmünket, hiszen iskolánk számára nem új, már két éve bevonunk a tanításba, tanulói fejlesztésbe állatokat, pontosabban kutyát és nyulat. Mivel kolléganőink jó tapasztalatokkal rendelkeznek, szívesen vállaltuk, hogy kilépünk iskolánk keretéből és nemzetközi szinten is foglalkozunk ezzel a témával, tanulunk újat, cserélünk ötleteket, ismereteket. Így lettünk a projekt egyik partnere Lengyelországgal, Görögországgal, Törökországgal, Romániával, Horvátországgal és Írországgal együtt.

A projekt ténylegesen 2015 szeptemberében kezdődött Szlovéniában. Itt ismerkedtünk össze a résztvevőkkel és kaptuk meg a teljes programot, valamint a feladatainkat. Megtudtuk, hogy Írország a szakmai támogatónk lesz. A nemzetközi találkozón az egyes országokban az Elista Education először az állatterápia elméleti oldalával ismertetett meg minket. Az Intézet honlapja a következő címen érhető el: <http://www.elistaeducation.com>

A gyakorlati ismeretek megszerzésére pedig 2016 júniusában egy ötnapos tréningen nyílt lehetőség. Csodálatos öt napot töltöttünk a gyönyörű szép Írországbán, Abbeyleix-ben. Minden napra jutott újdonság ebben az intézetben.

Megtanultuk az állatterápia alkalmazásának lehetőségeit, bemutatókon láttuk, hogyan működik. Az intézetben mindenféle állattal dolgoznak, kutya, macska, nyúl, hörcsög, tengerimalac, sertés, tehén, ló, póni, kecske egyaránt szerepel a palettán. Itt helyben folyik terápiás ellátás – megcélózva minden korosztályt, gyerekektől felnőttekig –, de szívesen látogatnak el az állatokkal együtt iskolákba, oktatási intézményekbe. Mindenre láttunk példát és nagyon izgalmas volt, hogy mennyire ösztönzően hatnak az állatok az emberre.

Voltunk iskolai látogatáson is. Egy alkalommal egy többségi állami iskolában matematikaórát néztünk meg póni részvételével, egy földrajzórát tengerimalaccal és egy testnevelésórát kutyával. Jártunk Dublinban egy speciális iskolában is, ahová különböző problémákkal küzdő, nehezen kezelhető gyerekek járnak. Itt kutyaterápiás órákat láttunk.

A leghasznosabbak azonban a gyakorlati óráink voltak. Saját magunk próbálhattuk ki az újonnan tanult módszereket. Élmény volt a lovakkal foglalkozni, a malacokkal számolni, tengerimalaccal rajzolni, hörcsöggel építeni.

Ezeket a tapasztalatokat hoztuk haza és hasznosítjuk ma is a munkánkban. Kaptunk egy nagyon jól használható kézikönyvet, melyet lefordítottunk magyarra, hogy kollégánk is kedvet kaphasson néha-néha valamelyik kis állatunkkal együttműködni tanítási órán.

A projekt résztvevői általános irányelveket fogalmaztak meg az „állatok az oktatásban” programhoz

Az állatok a *Homo Sapiens* megjelenése óta osztják meg a Földet az emberekkel, tehát kezdettől fogva együtt éltünk állatokkal. Az állatok emberhez való szoktatásának jelentős változása volt az, amikor az addig az ember mellett élő kutyákat és az életben maradásra (mégpedig étkezésre) használt (akkor még húsevő, farkasszerű fajt) háziállatokat legálább négyezer évvel ezelőtt.

Azóta az állatok vadásztársaink, háborús szövetségeseink, közlekedési eszközeink, tudományos kutatások modelljei, szabadidős tevékenységek (alanyai) és szórakozásai, illetve egyszerűen csak társaink, „háziállat” mi-voltukban.

Jelenleg Európa több mint 72 millió családja osztja meg az életét állatokkal, mert úgy döntöttek, hogy háziállatot tartanak. A háziállat tartásának számos oka van, például egyes esetekben a biztonság vagy gazdasági haszon, de többségében az állattulajdonosok valamiféle nem praktikus nyereségről számolnak be: többnyire személyes vagy családjuk érzelmi jólétéről.

A projektben résztvevőkkel közösen igyekeztünk meghatározni, mik az előnyei az állatok bevonásának a gyerekprogramokba, a nevelési-oktatási folyamatokba. Természetesen szóba kerültek az állatasszisztált ellátásokkal kapcsolatos legfontosabb fogalmak (állatasszisztált aktivitás, pedagógia, terápia stb.). Erre azért volt szükség, hogy „közös nyelvet” beszélhessünk. Szó került arról is, hogyan, miként folyhat az állatok kiválasztása az állatintegrációs programokba, valamint, hogy mi teszi alkalmassá az állatot arra, hogy osztályteremben tartsuk. Az is tárgyalt téma volt közöttünk, hogy mitől érzi jól magát az állat. Fontosnak tartottuk, hogy tudjuk a szorongó állatot felismerni. Mivel az állatokkal való közös tevékenység az állat révén egy újabb „szereplő” bevonását jelenti a nevelési-oktatási folyamatba, arról is konzultáltunk, hogy lehetnek-e kockázatai ennek az eljárásnak. Végül további etológiai szempontként azt is elemeztük, milyen szokásrend kialakítása szükséges az iskolában tevékenykedő állatok

számára, azaz, hogyan bánunk legjobban az állattal.

Kiemelt, fontos feladatunk volt az ún. célorientált munkafázis megtervezése. Ennek során tárgyaltuk az állatok felkészítését a hatékony együttműködésre, a munkafázis eredményének mérése lehetőségeit, illetve az állatintegrált oktatás munkafázisainak értékelésének módjait. A tapasztalatok közre adhatósága érdekében mintatevékenységeket jegyeztünk fel – adtunk közre.

Az állatintegrációs programokról

Bár sok nevet kapott, az „Állatintegrációs program” egy olyan program, melyben állatok és emberek úgy találkoznak, hogy ez az ember számára valamilyen szempontból hasznos. Ezért ezeket a programokat „Állatasszisztált” programoknak nevezzük.

Állatasszisztált oktatás (AAE) vagy állatasszisztált pedagógia

Az állatasszisztált oktatás célja általában a tanulási fejlődés, tehát olyan feladatok válnak hangsúlyossá, amelyben az állat segít a gyermeknek a matematikai, szövegértési vagy más alaptantárgy összefüggéseit megérteni. Az elemi ismeretek, például a jobb- és baloldali megkülönböztetését, vagy a színek felismerését is támogathatja az AAE.

Bár tipikusan az AAE elsődleges célja a megismerő (kognitív) működés és tanulás, számos más előny is származhat belőle, melyekre általában összpontosítani lehet a terápiás állatasszisztált alkalmakkor.

Az állatasszisztált oktatás arról szól, hogy egy állattal kapcsolatos feladatban valakinek utasításokat adunk azért, hogy gyarapodjon a tudása, és fejlődjön abban a rész-képességben, mely kapcsolódik az állathoz.

Az AAE lehetőségeket nyújt a segítőknek (oktatási szakembereknek), hogy kreatívan új ötleteket gondoljanak ki a tanulásban, melyek amúgy sokkal elméletibbek lennének. Ez sok tanulóknak megfelelhet, különösen azoknak, akik küszködnek a klasszikus tanulási módszerekkel.

Interakció	Cél
Állatasszisztált terápia	Kezelés vagy rehabilitáció (Beleértve az állatasszisztált tanácsadást/állatasszisztált fizioterápiát)
Állatasszisztált oktatás	Tudás, megértés, készség megszerzése
Állatasszisztált aktivitás	A feladat/tevékenység
Állatasszisztált beavatkozás	Megelőzés és változtatás (bizonyos dolgok megelőzése természeténél fogva fejleszt más dolgokat)

1. táblázat: Az állatasszisztált interakciók összefoglalása

A fenti interakciók “programokon belül” fordulnak elő. Egy programon egy egész osztálynyi tanuló is részt vehet, de egy-egy gyermek számára is előkészíthetjük azt. A programoknak “célorientáltaknak” kell lenniük, kell lennie egy célnak és egy elvárt végeredménynek. A programokon belül a célok különbözőni fognak.

Mik az előnyei az állatok bevonásának a gyermekprogramokba?

Az emberek és állatok interakciójából/kapcsolatából végtelen számú haszon származik. Programunkban hat kategóriába soroltuk őket.

Fizikai

Ezek az előnyök a testre, illetve a test működésére vonatkoznak. Ezeknek nem kell rehabilitációs jellegűnek lenniük, bár gyakran azok, mivel az állatokat az állatasszisztált fizioterápiás programokban alkalmazzák.

Pszichológiai

Ezek az előnyök az elmeállapotra vonatkoznak. Segítenek az emberek önészlelésében, abban, hogy mire *gondolnak*. Ezek lennének az állatasszisztált fizioterápiának vagy szaktanácsadásnak a céljai

Társas

Ezek azok a hasznok, amelyek az emberek egymásra hatásából származnak. A társas előnyök lehetnek beszéd-alapúak, de lehet

akár a szemkontaktus, utasítás követése, vagy a beszélt nyelv megértése is.

Érzelmi

Ezek az előnyök az érzelmekhez kapcsolódnak. Az állatinterakciók előnyei hatással lehetnek a közérzetre, és gyakran közvetett hatásuk lehet a viselkedésre, pszichikai felfogásra és pszichikai egészségre is.

Viselkedésbeli

Ezek az előnyök a tevékenységre/tettekre vonatkoznak. Az embereknek gyakran kell változtatniuk a viselkedésükön ahhoz, hogy az állatokkal hatékonyan tudjanak együttműködni, és ez segít az embereknek megismerniük önmagukat.

Kognitív (gondolkodással kapcsolatos)

Ezek az előnyök a tanulással vannak kapcsolatban. A kognitív feladatot erősíteni lehet a résztvevő állatokkal, és az állatok lehetőséget teremtenek arra, hogy újabb módon tanulhassanak.

Fontos azonban megjegyeznünk, hogy nincs olyan program, melynek csak egyfajta haszonnal jár, de ha a program céljai világosak, akkor a hasznok nagy valószínűséggel egy területen kiemelkedőek lesznek a többihez képest.

Projektünk 2017 szeptemberében zárul, de reméljük, hogy ezután is kapcsolatban maradunk Erasmus+ „ZORO” projekt résztvevőivel.

Erasmus+ 'ZORO' project: Animal integration into the educational programme

Our school joint a European animal-assisted program in 2015 in the framework of Erasmus+. In the 'ZORO' project, teachers are working from seven countries, they try to establish educational culture, method where the animals are involved. Leader of the project is Ireland. The participants got knowledge about theories and methods.

Keywords: *'ZORO' project, different animals in schools, animal-assisted education, interaction, the advantages of the involvement of animals*

Staub Tünde (2017): Az állatok részvétele az oktatási programban – Erasmus+ „ZORO” projekt. *Gyermeknevelés*, 5. 2. sz., 40–43.